

LÄR OM KÄRNVAPEN

Storbritannien

Storbritanniens kärnvapenarsenal består idag av endast ett kärnvapensystem: landets flotta av kärndrivna ballistiska missilubåtar av typen Vanguard. Ubåtarna är utrustade med Trident ubåtsavfyrate ballistiska missiler - maximalt 48 kärnvapenstridsspetsar per fartyg.¹ Brittiska regeringen uppgav 2005 att det fanns färre än 200 operationellt tillgängliga stridsspetsar i den brittiska arsenalen. Det här uttrycket antyder att det finns ytterligare stridsspetsar i reservlager, så som också i USA och Ryssland.

Labourpartiets Strategic Defense Review från 1998 slog fast att endast en av de fyra brittiska kärnvapenubåtarna ska vara i patrull åt gången, utrustad med 48 stridsspetsar. Brittiska regeringen bekräftade detta inför parlamentet 2005. De återstående kärnvapenstridsspetsarna räcker till för att rusta de tre andra ubåtarna, som var och en kan bära upp till 16 missiler med tre stridsspetsar per missil. Endast två av dessa tre ubåtar kan utplaceras på kort varsel, medan den tredje ubåten beräknas ta betydligt mycket längre att sätta i användning. Den patrullerande ubåten verkar på låg beredskapsnivå, med kapacitet att avfyra sina missiler inom loppet av några dagar från det att en avfyrningsorder mottas. Missilerna ombord är inte förinställda på något mål utan måste programmeras efter order.

Dock är det viktigt att poängtera att även om den brittiska arsenalen låter liten och den enda ubåten patrullerar på låg beredskapsnivå så innebär det inte att den är ofarlig. Som Campaign for Nuclear Disarmament i Storbritannien skriver på sin hemsida: Tridentflottan består av fyra kärnvapenutrustade ubåtar, varav ständigt en befinner sig på patrull. Varje ubåt är utrustad med 48 kärnvapenspetsar som var och en kan avfyra åt olika håll. Varje stridsspets har en sprängkraft på upp till 100 kiloton, vilket motsvarar åtta gånger den sprängkraft som fanns i atombomben som fälldes över Hiroshima 1945 och som dödade 140 000 personer.²

Utöver detta finns det också på brittiskt territorium 110 landbaserade amerikanska kärnvapen genom Natos kärnvapendelningspolicy, placerade på basen Lakenheath.³

Uppgradering av kärnvapnen

Den 14 mars 2007 röstade brittiska parlamentet ja till dåvarande premiärminister Tony Blairs förslag att förnya landets Trident kärnvapenubåtar. Utan att förnyas skulle de brittiska kärnvapenubåtarna bli föråldrade och tas ur funktion runt år 2024 och Storbritannien skulle därmed kunna bli den första officiella kärnvapenstaten att göra sig av med sina kärnvapen. Ställda inför valet att gå i riktning mot total kärnvapenedrustning eller att gå emot ett förnyande av sina kärnvapen för obestämd framtid valde Storbritannien att förnya. Beslutet fattades med målsättningen att förlänga det brittiska Trident kärnvapensystemets livslängd till 2055. Det återstår för landet att besluta om hur de nya systemen ska designas och det kommer också att krävas att D-55 missilen och de kärnvapenstridspetsar som finns ombord på Tridentubåtarna förnyas för att bibehålla kärnvapenkapaciteten.⁴

Det nuvarande brittiska Tridentsystemet med kärnvapenubåtar beräknas kosta 1,8 miljarder pund (22 miljarder kronor) om året fram till 2024⁵. Förnyandet av Tridentubåtarna beräknas kosta 15-20 miljarder pund (185-250 miljarder kronor) som en engångskostnad. Till detta kommer ytterligare en årlig kostnad ungefär som för det nuvarande systemet, ca 22 miljarder kronor.⁶

Minskning av arsenaler

Sedan den sista Chevaline-stridspetsen nedmonterades 2002 har Storbritannien inte genomfört ytterligare nedskärningar av sin kärnvapenarsenal. I det White Paper som Tony Blair publicerade i december 2006 framgår det att landet har beslutat att fortsätta att minska som arsenal till färre än 160 operationellt tillgängliga stridspetsar och göra en 20 %-ig minskning av sina reservlager överhuvudtaget. Det här arbetet har dock inte påbörjats idag (april 2008).

Storbritannien har under årens lopp gjort sig av med andra typer av kärnvapensystem och idag återstår endast Trident II i den brittiska arsenalen. Sedan 1999 har Storbritannien ingen taktisk kärnvapenkapacitet.

Kärnvapnens roll i nationell säkerhetsstrategi

Storbritanniens nationella säkerhet baserar sig främst på dokumentet Strategic Defense Review (SDR) som publicerades första gången 1998 och bekräftades och uppdaterades med kapitlet "A New Chapter" år 2002. SDR definierar kärnvapenavskräckning som att det inte handlar om storleken på ett lands arsenal utan på att bibehålla minsta möjliga nivå nödvändig för att avskräcka från hot mot landets vitala intressen. SDR konstaterar också att det finns utrymme för att göra betydande nedskärningar i kärnvapenarsenalen jämfört med nivån under kalla kriget utan att äventyra nationens säkerhet.⁷

Ett nytt White Paper publicerades av brittiska regeringen 2006 med titeln "The Future of the United Kingdom's Nuclear Deterrent". Dokumentet rekommenderade ett förnyande av Tridentförsvaret, och i dokumentet presenteras också en uppdatering av den brittiska kärnvapenpolicyn. Här hävdas att det rådande internationella säkerhetsläget inte försvarar en total avveckling av brittiska

kärnvapen eftersom andra länder har betydande antal kärnvapen i sina arsenaler och risken för att kärnvapen sprids till nya stater är överhängande. Kärnvapen framställs som det enda sättet att avskräcka från framtida, icke fastställda hot. I dokumentet står också att Storbritannien endast kommer att överväga användande av kärnvapen i självförsvaret (inklusive försvaret av allierade Nato-länder) och även då endast under extrema omständigheter.⁸ I upplöppet till invasionen av Irak 2003 blev Storbritanniens linje tydlig. "[Irak] kan vara helt övertygade om att vi under rätt omständigheter är villiga att använda våra kärnvapen" sade försvarsminister Geoffrey Hoon vid en utfrågning i brittiska parlamentet i mars 2003 – en fras som skulle komma att upprepas flera gånger.

Storbritannien är också medlem av Natos Strategic Concept från 1999, där militäralliansen bekräftar intentionen att bevara sina kärnvapenarsenaler för en obestämd framtid.⁹

Klyvbart material

Militära lager av klyvbart material

Plutonium: 3,2 ton

Höganrikat uran (HEU): 21,9 ton¹⁰

Deklarerat överskott

Plutonium: 4,4 ton

HEU: 0¹¹

Oseparerat civilt plutonium: 18,5 – 24,6 ton

Separerat civilt plutonium: 74,6 ton (samt ytterligare 22,5 ton av andra länders plutonium)¹²

Civilt höganrikat uran: 1,5 ton¹³

Storbritannien har alltså betydligt mindre klyvbart material som kan användas för kärnvapen än USA och Ryssland. Men notera att för att tillverka en enklare kärnvapenladdning är 20 kilo höganrikat uran (HEU) fullt tillräckligt. Storbritannien har över 20 ton HEU i sina militära lager och ytterligare 1,5 ton civilt – så visst finns det material att tillverka kärnvapen trots att siffrorna jämförelsevis är låga. Storbritannien har också över 100 ton plutonium i sina lager. Atombomben som 1945 jämnade Nagasaki med marken bestod av en 6 kilo tung plutoniumkärna; Storbritannien har flera tusen gånger den mängden plutonium.

1 Norris, Robert C and Kristensen, Hans M. *UK Nuclear Forces 2005*. Nuclear Notebook, Bulletin of the Atomic Scientist vol 61, Nr. 6 2005, s. 77-79

2 Campaign for Nuclear Disarmament

http://www.cnduk.org/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=31

3 Kristensen, Hans M. *US Nuclear Weapons in Europe, a Review of Post-Cold War Policy, Force Levels, and War Planning*. National Resources Defense Council, februari 2005.

4 Model Nuclear Inventory <http://www.reachingcriticalwill.org/about/pubs/Inventory07/UK.html>

5 Scientists for Global Responsibility http://www.sgr.org.uk/ArmsControl/PresentationTrident_Dec06.html

-
- 6 White Paper on the Future of UK Nuclear Deterrent, December 2006
 - 7 The Strategic Defense Review White Paper, Research Paper 98/91, Oktober 1998.
 - 8 White Paper on the Future of UK Nuclear Deterrent, December 2006
 - 9 Nato Handbook <http://www.nato.int/docu/handbook/2001/hb0203.htm>
 - 10 Institute for Science and International Security
http://www.isis-online.org/global_stocks/end2003/military_pu.pdf
 - 11 Ibid http://www.isis-online.org/global_stocks/end2003/military_excess_heu.pdf
 - 12 Ibid http://www.isis-online.org/global_stocks/end2003/plutonium_watch2005.pdf
 - 13 Ibid http://www.isis-online.org/global_stocks/end2003/civil_heu_watch2005.pdf